

Anna Kontula vas

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pakolaiskiintiön kottamiseen (2 850 000 euroa)

Eduskunnalle

Globaali pakolaistilanne on useiden pitkittyneiden konfliktien takia historiallisen vakava. Kun vuosituhannen alussa pakolaisia oli 12 miljoonaa ja kaikkiaan YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n tiedossa olevia paenneita maansisäiset pakolaiset ja turvapaikanhakijat mukaan lukien oli 19 miljoonaa, viime vuoden lopussa jo yli 108 miljoonaa ihmistä oli joutunut jättämään kotinsa paetakseen vainoa, ihmisoikeusloukkauksia ja konflikteja. Heistä yli 35 miljoonaa on pakolaisina kotimaansa ulkopuolella. Pakolaisista noin 40 % on lapsia.

Vastuu pakolaisten auttamisesta ei jakaudu tasaisesti valtioiden kesken. Pakolaisista 76 % oleskelee köyhissä ja kehittyvissä maissa ja 70 % lähtömaan naapurimaassa. Esimerkiksi 6 miljoonan asukkaan Libanonissa elää 1,5 miljoonaa syyrialaista pakolaista.

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n koordinoima uudelleensijoittaminen pakolaiskiintiössä on hallittu keino auttaa haavoittuvimmassa asemassa olevia pakolaisia. Se tarjoaa kipeästi kaivatun turvallisen reitin suojeluun ja mahdollistaa uuden alun usein vuosia pakolaisleireillä eläneille. Kiintiöpakolaisiksi valitaan mm. kidutuksen uhreja, väkivaltaa kokeneita naisia, vammaisia ja lapsiperheitä. Suomen vastaanottamista kiintiöpakolaisista vuosittain noin puolet on ollut lapsia.

UNHCR:n mukaan ensi vuonna jo 2,4 miljoonaa pakolaista tarvitsisi uudelleensijoituspaikan nykyisen oleskelumaansa ulkopuolelta. Paikkoja on kuitenkin tarjolla vuosittain murto-osalle heistä. Vuonna 2022 uudelleensijoituspaikan sai maailmanlaajuisesti 114 300 pakolaista.

Suomi on osallistunut kiintiöpakolaisten vastaanottoon pitkään ja esimerkillisesti. Pakolaiskiintiön koko ei ole kuitenkaan heijastellut maailman pakolaistilannetta. Vuotuinen pakolaiskiintiö on ollut valtaosan kuluva vuosituhannesta 750 henkeä. Kiintiö nostettiin 1 050:een vuosina 2014 ja 2015 Syyrian sodan vuoksi, 850:een vuonna 2020, 1 050:een vuonna 2021 ja 1 500:aan Afganistanin tilanteen vuoksi vuonna 2022. Kuluvana vuonna kiintiö on 1 050 henkeä. Pääministeri Orpon hallituksen ohjelmassa pakolaiskiintiön tasoksi on sovittu vain 500 henkilöä vuodessa. Hallituksen ensimmäisessä talousarvioesityksessä kiintiö esitetään laskettavaksi tälle tasolle.

Päätös laskea pakolaiskiintiötä on kestävätilanteessa, jossa globaali pakolaisuus on historiallisella tasolla, pakolaisten määrä on kasvanut vuosittain rajusti useiden pitkittyneiden konfliktien ja kriisien vuoksi ja toisaalta Suomeen on vuosia saapunut melko vähän turvapaikanhakijoita. Pakolaiskiintiön koko ei ole ensi sijassa taloudellinen vaan moraalinen kysymys. Kiintiöpakolais-

Talousarvioaloite TAA 27/2024 vp

ten vastaanottamisen nettovaikutukseen myös vaikuttaa Euroopan unionin turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) jokaisesta vastaanotetusta kiintiöpakolaisesta jäsenvaltiolle maksama kertakorvaus. AMIF-korvauksen myötä pakolaiskiintiön noston nettokustannusvaikutus ensimmäiselle vuodelle on negatiivinen. Kiintiön nostaminen ehdotetusta 500:sta 2 500:aan nostaa AMIF-korvausta arviolta 21,2 miljoonaa euroa.

Pakolaiskiintiön nosto 2 500:aan edellyttää momentille 26.40.21. (pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto) tehtävän 2 850 000 euron määrärahalisäyksen lisäksi 975 000 euron lisäystä sisäministeriön hallinnonalan momentille 26.40.01. (Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot) sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla 11 000 000 euron lisäystä momentille 32.50.30. (valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä) ja 2 609 000 euron lisäystä momentille 32.30.51 (julkiset työvoima- ja yrityspalvelut). Kyseisille momentteille esitetään lisäystä erillisillä talousarvioaloitteilla.

Pakolaisten auttamiseksi tarvitaan myös yhteiseurooppalaisia ratkaisuja ja sitovaa vastuunjakoa. Tämä ei voi tarkoittaa auttamisen ulkoistamista EU:n rajojen ulkopuolelle ja maihin, joissa pakolaiset ja turvapaikanhakijat kärsivät jo nyt vakavista ihmisoikeusloukkauksista. Sen sijaan tarvitaan tukea olemassa olevalle YK-vetoiselle järjestelmälle, jolla apua tarvitsevia voidaan auttaa hallitusti ja tehokkaasti nyt. Pakolaiskiintiötä tulee nostaa merkittävästi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 2 850 000 euroa momentille 26.40.21 pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon pakolaiskiintiön korottamiseen 2 500:aan

Helsingissä 4.10.2024

Anna Kontula vas
Aino-Kaisa Pekonen vas
Minja Koskela vas
Jessi Jokelainen vas
Veronika Honkasalo vas
Johannes Yrttiaho vas
Timo Furuholm vas
Mai Kivelä vas
Laura Meriluoto vas
Pia Lohikoski vas